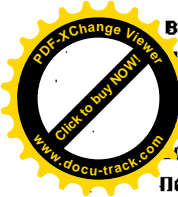

**Матеріали міжнародної науково-практичної конференції,
присвяченої
пам'яті Василя Пилиповича Маслова
«Актуальні проблеми
цивільного, житлового та сімейного законодавства»
25 лютого 2011р.**

**м. Харків
2011 р.**

виховання, місця проживання, у тому числі при вирішенні спору про позбавлення батьківських прав, поновлення батьківських прав, а кож спору щодо управління її майном. Але СК України містить норми, що обмежують можливість реалізації дитиною прав, якщо буде встановлено, що це суперечить її інтересам. Так, суд має право постановити рішення всупереч думці дитини, якщо цього вимагають її інтереси (ч. 3 ст. 171 СК України).

Саракун І. Б.

канд. юр.наук, ст. наук. співр. лабораторії корпоративного права НДІ приватного права і підприємництва НАПрН України

УДОСКОНАЛЕННЯ ПОРЯДКУ РЕАЛІЗАЦІЇ ПЕРЕВАЖНОГО ПРАВА НА ПРИДБАННЯ АКЦІЙ

Закон України «Про акціонерні товариства» закріпив нові правила діяльності акціонерних товариств, але значна кількість його положень потребує свого удосконалення. Зокрема, прописані у ст. 7 положення щодо порядку реалізації переважного права на придбання акцій не вирізняються чіткістю викладу її змісту та не позбавлені низки критичних зауважень.

Не зовсім зрозумілими є дії товариства у випадку, якщо письмові заяви про використання переважного права, або відмову від нього надійшли не від усіх акціонерів; або яким чином буде вираховуватися строк можливого викупу акцій самим товариством (протягом 10 днів після використання переважного права акціонерами), якщо такі заяви надійшли із порушенням строків, встановлених Законом чи статутом; чи повинно ПАТ продовжувати ці строки тощо. Очевидно, що у статуті товариства, за відсутності чітких положень у ЗУАТ, необхідно врахувати ці моменти. Так, наприклад, можна було би передбачити, що у випадку, якщо письмові повідомлення надійшли не від усіх акціонерів, а строк їх подання закінчився, то не надіслання повідомлення буде вважатися відмовою від використання свого переважного права купівлі акцій; а при простроченні термінів товариство може й не приймати таких заяв. Або навпаки - встановити можливі випадки (строки) їх прийняття.

Критичного зауваження заслуговує й положення ч.4 цієї статті, що акціонер ПАТ, який має намір продати свої акції третій особі, зобов'язаний письмово повідомити про це решту акціонерів

товариства та саме товариство із зазначенням ціни та інших умов продажу акцій. Повідомлення акціонерів товариства здійснюється через товариство. Після отримання письмового повідомлення від акціонера, який має намір продати свої акції третій особі, товариство зобов'язане протягом двох робочих днів направити копії повідомлення всім іншим акціонерам товариства. Якщо інше не передбачено статутом товариства, повідомлення акціонерів товариства здійснюється за рахунок акціонера, який має намір продати свої акції. Тут може постати питання про те, навіщо акціонеру витратити свої кошти на інформування кожного акціонера, якщо відправка листів із повідомленням про вручення може коштувати більше, ніж самі акції (наприклад, якщо ПАТ налічує до 100 осіб, то це приблизно може коштувати від 500 до 700 грн. в залежності від місця проживання акціонерів). Надіслання таких повідомлень є більш прийнятними лише для власників значного або контрольного пакета акцій, а не міноритаріїв (власників менше 10%)? Дискусійними видаються положення й про те, що акціонер повинен повідомити товариство та самих акціонерів про намір продати свої акції; а потім – що після отримання письмового повідомлення від акціонера, який має намір продати свої акції третій особі, товариство зобов'язане протягом двох робочих днів направити копії повідомлення всім іншим акціонерам товариства? Виходить, що продаж акцій саме третій особі - є визначальним при зобов'язанні товариства здійснити повідомлення інших акціонерів самим ПАТ? У такому випадку акціонер може відразу повідомити товариство про продаж акцій третій особі і уникнути необхідності повідомляти про це інших акціонерів, оскільки товариство все зробить за нього.

У цій же частині йдеться: «якщо акціонери ПАТ та/або товариство не скористаються переважним правом на придбання всіх акцій, що пропонуються для продажу, протягом встановленого цим законом або статутом строку, акції можуть бути продані третій особі за ціною та на умовах, що повідомлені товариству та його акціонерам». Навіщо акціонеру-відчужувачу, чи самому товариству нести витрати спочатку на повідомлення всіх акціонерів, а потім – продавати третій особі акції за ціною та на умовах, що повідомлені товариству та його акціонерам. Адже виходить, що якщо ніхто із акціонерів цього товариства і саме товариство не придбає акції – відчужувач дарма витратить, а потім ще й не зможе продати свої акції третій особі за більшою ціною, щоб хоча б трохи покрити свої витрати? Для цього випадку слід було би скасувати обмеження щодо ціни продажу акцій третій особі і передбачити правило, що за умови,

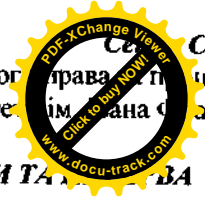

якщо всі акціонери товариства відмовилися від використання свого переважного права, акціонер може відчужити акції третій особі (за встановленою ним ціною).

Позитивним є урегулювання у ст.7 порядку використання акціонерами переважного права на придбання акцій у разі звернення до них у зв'язку з їх заставою. Проте, можна було би надати можливість скористатися таким правом й самому товариству, в другу після акціонерів чергу.

Нажаль, законодавець знову не передбачив випадків (не врахував їх із обережності) поширення цього права для можливого обміну акцій, чи їх дарування (в тому числі й переважного). Якщо випадки дарування такого об'єкта власності як акції пов'язані з конкретною особою і складно уявити, що можна передбачити правила їх дарування для іншої у Законі, - то можливим видається врегулювання такого способу відчуження на локальному рівні, тобто за принципом «дозволу-обмеження»: дарування не заборонене, якщо таких обмежень при використанні переважного права не встановлено статутом товариства. Наявність такої превентивної норми, хоча й не зможе заборонити подарувати акції третій особі, та все ж буде виконувати свою попереджувальну функцію. Доцільним було би прописати й випадки використання переважного права, коли акції товариства обмінюються на акції цього ж, або іншого товариства; надати можливість обміну акцій на інші об'єкти в учасників одного товариства із відповідною доплатою; зрештою, надати таке право учасникам приватного товариства, за ціною та на умовах обміну, що в цілому задовольняв би учасника, який має намір здійснити обмін акцій із третьою особою.

Таким чином, для відчуження акцій шляхом їх міни та дарування у статті 7 Закону достатньо буде закріпити норму про те, що: «Реалізація переважного права на придбання акцій приватного товариства поширюється на акціонерів цього товариства у випадку їх обміну та дарування, якщо таке право передбачене статутом приватного акціонерного товариства».

канд. юрид. наук, доц. кафедри цивільного права та процесу Львівського національного університету ім. Яна Казимира

**ВІДКЛАДЕННЯ РОЗГЛЯДУ СПРАВИ ТА ПІДСТАВИ
У РОЗГЛЯДІ СПРАВИ У ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ**

Не завжди цивільна справа може бути розглянута у визначений час, в одному безперервному процесі. Часто виникає необхідність перенесення розгляду справи по суті на інший час. У цивільному процесі при розгляді справи можуть виникати обставини, які підставами для відкладення розгляду цивільної справи, оголошення перерви в розгляді цивільної справи або для зупинення провадження у цивільній справі.

Загальні правила відкладення розгляду цивільної справи викладені у ст. 191 ЦПК України. Відкладення розгляду справи - перенесення її розгляду в іншому судовому засіданні, призначеному судом на конкретно визначені дату та час.

Суд може відкласти розгляд справи у випадках, встановлених ЦПК України, а також у разі неможливості розгляду справи у зв'язку з необхідністю заміни відведеного судді або залучення до участі в справі інших осіб. Так, відповідно до ст.158 ЦПК України розгляд судом цивільної справи відбувається у судовому засіданні, оголошеному обов'язковим повідомленням осіб, які беруть участь у справі. Це означає, що зазначені суб'єкти повинні бути обов'язково завчасно повідомлені про майбутнє судове засідання, яке повинно відбуватися за участю усіх осіб, які беруть участь у справі. Але так як забезпечити реальну участь усіх цих осіб не завжди вдається, законодавець врегулював дане питання у два способи: 1) відповідно до ч. 2 ст. 169 ЦПК України особа, яка бере участь у справі, має право заявити клопотання про розгляд справи за її відсутності; 2) положеннями ст. 169 ЦПК України визначено правові наслідки неявки у судовому засіданні особи, яка бере участь у справі. Це саме стосується випадку неявки в судове засідання свідка, експерта, спеціаліста, перекладача ст. 170 ЦПК України.

Суд відкладає розгляд справи у разі зміни позивачем підстав або предмета позову, зміни розміру позовних вимог (ч.3 ст. 224 ЦПК України). Відповідно до ст. 123 ЦПК України відповідач має право пред'явити зустрічний позов до початку розгляду справи по